

KKK

Luxembourg, 28. september 2017

Aastaruanne 2016 – korduma kippuvad küsimused

1. Kas Euroopa Kontrollikoda kiitis 2016. aasta raamatupidamise aastaruande heaks?

Jah. Me kinnitasime 2016. aasta raamatupidamise aastaruande usaldusväärset (väljastasime märkusteta arvamuse). Nii on see olnud juba alates aastast 2007. Oleme seisukohal, et 2016. aasta raamatupidamise aastaruanne kajastab kõigis olulistest aspektides õiglaselt ELi finantsolukorda ning aasta majandustulemusi.

Lisaks arvamusele raamatupidamise aastaruande kohta peame oma audititöö põhjal andma arvamuse selle kohta, kas aruande aluseks olevad tehingud olid tehtud vastavalt ELi eeskirjadele. Maksete hinnanguline veamäär on viimastel aastatel jätkuvalt vähenenud: 2014. aastal 4,4%; 2015: 3,8%; 2016: 3,1%. Lisaks ei olnud ligikaudu pool 2016. aasta auditeeritud kulutustest olulisel määral vigadest mõjutatud. See kehtib peamiselt toetusõiguste alusel tehtud maksete kohta.

Seega esitab kontrollikoda esmakordselt pärast kinnitava avalduse väljastamise algust 1994. aastal 2016. aasta maksete kohta märkusega arvamuse, mitte vastupidise arvamuse.

2. Mis on märkusteta, märkusega ja vastupidine arvamus?

Märkusteta arvamus tähendab, et esitatud arvandmed annavad õige ja õiglase ülevaate ning järgivad finantsaruandluse eeskirju. Märkusega arvamus tähendab, et audiitorid ei saa anda märkusteta arvamust, kuid leitud probleemid ei ole läbiva iseloomuga, st ei esine terves andmekogumis. Vastupidine arvamus viitab ulatuslikele probleemidele.

3. Mis on oluline veamäär?

Audititerminoloogias tähendab see piirmäär, millest allapoole jäävaid vigu ei peeta olulist mõju omavateks. Oluline veamäär on veamäär, mis mõjutab tõenäoliselt auditiaruande kasutajate otsuste tegemist. Nii kontrollikoda kui komisjon kasutavad olulisuse kindlaksmääramiseks 2% suurust piirmäärat.

ECA Press

Mark Rogerson – Spokesperson T: (+352) 4398 47063

Damijan Fišer – Press Officer T: (+352) 4398 45410

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

M: (+352) 691 55 30 63

M: (+352) 621 55 22 24

4. Mis on toetusõiguste alusel tehtud maksed ja kulude hüvitamise maksed?

Toetusõiguste alusel tehtud maksete puhul sõltuvad maksed teatud tingimuste täitmisest. Need maksed hõlmavad näiteks üliõpilaste ja teadlaste stipendiumeid (konkurentsivõime valdkonna kulutused), põllumajandustootjatele makstavaid otsetoetusi (loodusvarade valdkond), ning ELi töötajate palku ja pensioneid (halduskulud).

Kulude hüvitamise maksete raames hüvitab EL toetuskõlblike tegevuste rahastamiskõlblikud kulud. Selliseid makseid tehakse näiteks teadusuuringute projektidele (konkurentsivõime kulutused), regionaal- ja maaelu arengu investeerimiskavadele ja koolituskavadele (majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse ning loodusvarade kulud) ja arenguabi projektidele („Gloaalne Euroopa“).

5. Kas ELi finantsjuhtimine on muutunud paremaks?

Jah. Maksete hinnanguline veamäär on viimastel aastatel jätkuvalt vähenenud: 2014. aastal 4,4%; 2015: 3,8%; 2016: 3,1%. Lisaks ei olnud ligikaudu pool 2016. aasta auditeeritud kulutustest olulisel määral vigadest mõjutatud. Oleme viimastel aastatel oma auditite käigus täheldanud, et komisjoni ja liikmesriikide sisekontrollisüsteeme on oluliselt tugevdatud.

6. Kuidas kavatakse tulevikus asju teisiti teha?

2017. aastal tehakse esmakordselt märkimisväärne osa kõikidest ELi eelarve valdkondade kulutustest vastavalt uutele mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 eeskirjadele. Seadusandjad on nende kulutuste reguleerimiseks vastu võtnud uued ja rangemad eeskirjad. Lisaks oleme viimastel aastatel oma auditite käigus täheldanud, et komisjoni ja liikmesriikide sisekontrollisüsteeme on oluliselt tugevdatud. Eeldades, et sisekontrollidega on ka tulevikus võimalik vigu ära hoida või avastada ja parandada, kavatakse kulutuste korrektsuse hindamisel neile edaspidi rohkem toetuda. See lähenemisviis aitab selgemini näha kõrvaldamata puudusi ning edendada aruandekohustust ja parandada veelgi ELi rahaliste vahendite juhtimist. 2017. aastal võetakse see esmakordselt kasutusele ühtekuuluvuse valdkonnas.

Samas usume, et raha määrustepärasest kasutamisest üksinda ei piisa. ELi maksumaksjad tahavad saada kuludele vastavat tulu. Seepärast pühendame rohkem aega ja vahendeid tulemusaudititele, ehk kontrollime seda, kas ELi poliitika on tulemuslik ja kas rahastamisprogrammidega saavutatakse parim võimalik kulutõhusus.

7. Oluline veamäär on endiselt 3,1%. Mida see tähendab?

3,1% on hinnanguline rahasumma, mida ei oleks tohtinud ELi eelarvest välja maksta, kuna seda ei kasutatud ELi eeskirjade kohaselt, ning mis ei ole seega kooskõlas sellega, mida nõukogu ja parlament olid asjaomaste ELi õigusaktidega ette näinud, või ei vasta liikmesriikides kehtestatud eeskirjadele.

Tüüpilisteks vigadeks olid maksed, mis olid tehtud kas toetuskõlbmatutele toetusesaajatele või projektidele, või oli tegu teenuste, toodete või investeeringutega, mille hankimisel ei rakendatud korrektselt riigihanke-eeskirju.

Meie hinnanguline veamäär põhineb statistilisel mudelil: kontrollikojal on oma töö alusel 95% suurune kindlus, et andmekogumi veamäär jääb vahemikku 2,2–4,0%. Pealegi tähistab arv 3,1% ELi kõikide eelarvevaldkondade ja igat liiki kulutuste keskmist. Toetusõiguste alusel tehtud maksete (ehk ligikaudu poole kõigi maksete) hinnanguline veamäär oli allpool 2% suurust olulisuse piirmäära.

8. ELi 2016. aasta eelarve kogusumma oli 136,4 miljardit eurot ja veamäär 3,1%. Kas see tähendab, et 4,23 miljardit eurot ELi eelarvest läks raisku?

Selline lähenemisviis võib olla eksitav, kuna viga ja raiskamine on kaks täiesti erinevat asja. Kontrollikoja testide käigus kontrollitakse, kas ELi rahalisi vahendeid on kasutatud eesmärgipäraselt, kas tehtud kulud on nõuetekohaselt arvatud ning kas rahastamiskõlblikkuse tingimused on täidetud. Sellele viitabki arv 3,1 %.

Osa vigade puhul oli tegemist maksetega, mis ei vastanud rahastamiskõlblikkuse tingimustele: näiteks anti teadusuuringuteks toetust ettevõttele, mis oli liigitatud väikeseks või keskmise suurusega ettevõtteks, kuid kuulus tegelikult täies mahus suurettevõttele. Samasse kategooriasse kuulub ka maatükkide pindala valesti deklareerimine põllumajandustootjate poolt.

Neil juhtudel võisid ELi rahalised vahendid siiski teatud positiivset mõju avaldada ning nendest saadi mõningast kasu, kuigi nende kasutusega seotud tingimusi ei täidetud täiel määral. Teisalt võib ka osa seaduslikest ja korrektsetest kulutustest lugeda raiskamiseks, näiteks sadamataristu, mis on ehitatud ilma piisavaid tulevasi kaubamahtusid arvesse võtmata.

9. Kuidas vead tekivad?

Vead tekivad, kui toetusesaajad ei järgi ELi toetuste maksmise aluseks olevaid eeskirju. ELi rahastamise saamiseks peavad toetusesaajad täitma teatud konkreetseid ELi ning paljudel juhtudel ka siseriiklikke eeskirju. Kõnealused eeskirjad on koostatud tagamaks, et kulutused ei häiriks siseturu toimimist (nt hanke-eeskirjad ja riigiabi eeskirjad) ning neid tehtaks nõukogu ja parlamendi poolt ette nähtud otstarbel.

Vead tekivad siis, kui neid eeskirju rikutakse – näiteks kui põllumajandustootjad esitavad ebaõige põllumajandusmaa pindala, projekti elluviijad ei järgi riigihanke-eeskirju või teaduskeskused taotlevad ELi rahastatud projektidega mitteseotud kulude hüvitamist. 2016. aasta aastaaruandes tuuakse näiteid kontrollikoja auditite käigus leitud vigadest.

10. Kui maksete hinnanguline veamäär 2016. aastal on 3,1%, siis kas see tähendab, et 96,9% ELi eelarvest kasutati vastavalt eeskirjadele?

Jah, kui arvestada ainult kvantifitseeritavaid vigu. Kontrollikoja arvamus ELi kulutuste kohta põhineb ulatuslikul valimil, mis hõlmab kõiki kuluvaldkondi. Valimis sisalduvaid tehinguid uuritakse üksikasjalikult, leitud vead kvantifitseeritakse, kui see on võimalik, ja nende põhjal arvutatakse hinnanguline veamäär.

Kuid on ka palju vigu, mida kontrollikoda ei saa kvantifitseerida, näiteks väiksemad hanke-eeskirjade rikkumised, avalikustamist käsitlevate eeskirjade mittetäitmine ja ELi direktiivide ebaõige ülevõtmine siseriiklikesse õigusaktidesse. Need vead ei ole seetõttu kontrollikoja hinnangulises veamääras kajastatud.

11. Kas leitud vigade puhul on tegemist pettusejuhtumitega?

Enamikul juhtudest mitte.

Pettus on teatava kasu saamise eesmärgil toime pandud tahtlik tegu. Kuigi tavapärase auditiprotseduuridega võib olla keeruline pettust kindlaks teha, leiab kontrollikoda igal aastal auditeerimise käigus mõne võimaliku pettusejuhtumi. 2016. aasta auditi käigus leiti ligi 1000 auditeeritud tehingu seast 11 pettusekahtlusega juhtumit. Juhtumitest teavitatakse Euroopa Pettustevastast Ametit (OLAF), kes korraldab koostöös liikmesriikide ametiasutustega vastavalt vajadusele uurimise ja järelkontrolli.

12. Nii komisjon kui liikmesriigid on suutlikud vigu ära hoidma ja parandama, kui need tekivad. Kui palju mõjutab see veamäära?

Liikmesriikide ja komisjoni võetud parandusmeetmed aitasid kaasa hinnangulise veamäära vähendamisele. Ilma nende meetmeteta oleks kontrollikoja üldine hinnanguline veamäär olnud 1,2 protsendipunkti kõrgem.

Lisaks oli olemas piisavalt teavet, et suurt osa ülejäänud vigadest ära hoida või avastada ja parandada. Kui seda oleks kasutatud, oleks rubriikide „Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus“ ja „Globaalne Euroopa“ kulude kui terviku hinnanguline veamäär 2016. aastal olnud allpool 2% suurust olulisuse piirmäära. Usume, et see näitab, et olemasolevad kontrollimehhanismid on piisavad, kuid neid tuleb nõuetekohaselt rakendada.

2016. aasta aastaaruanne ja PRESSIMAPP 23-s Euroopa Liidu keeles on kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu